

Askersunds
KOMMUN

Handlingsplan ANDT

Socialförvaltningen

2020-2025

Inledning

Den 23 april 2018 antog kommunfullmäktige i Askersunds kommun ett nytt ANDT-program (D.nr: 17KS129). Det övergripande syftet med programmet är att bidra till en god folkhälsa, en minskad brottslighet samt minskade sociala och ekonomiska kostnader för samhället. Programmet är till för samtliga medborgare i Askersunds kommun. Programmet ska användas av alla nämnder som har uppdrag inom programmets innehåll. Nämnderna ska utifrån programmet och övriga kommunala och regionala styrdokument utforma mål, indikatorer och aktiviteter, samt inkludera dessa i verksamhetsplanerna inom respektive förvaltning. Nämndernas mål, aktiviteter och indikatorer sammanställs till en gemensam handlingsplan.

Askersunds kommuns ANDT-program bygger på regeringens samlade strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016-2020 ¹. Det övergripande målet för ANDT-politiken är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador av alkohol och med ett minskat tobaksbruk. Utifrån den nationella strategin har en länsstrategi ² tagits fram för åren 2017-2021. Länets mål följer de nationella målen och har prioriterade insatsområden. Den nationella strategin innehåller sex olika målområden. Askersunds kommun fokuserar liksom länet på de första fem målen då det sjätte målet lyfter det internationella ANDT-arbetet.

I detta dokument redovisas socialförvaltningens ANDT-handlingsplan utifrån de fem målen. Vid varje mål redogörs prioriterade insatsområden som bygger på länsstrategin men som har avgränsats utifrån kommunens verksamhet. Vidare redovisas mål, aktiviteter, indikatorer samt vilken funktion som är ansvarig.

¹ Regeringens skrivelse 2015/16:86. *En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016-2020.*

² Länsstyrelsen i Örebro län, Region Örebro län, Polisområde Örebro län och Örebro universitet. (2017). *Strategi för ANDT – Örebro län 2017-2021.*

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska

Samordnad, effektiv och likvärdig alkohol- och tobakstillsyn

Enligt alkohol- och tobakslagen ska tillsyn över försäljning bedrivas. En fortsatt effektiv och likvärdig tillsyn ska vara en grundbult i det tillgänglighetsbegränsande ANDT-arbetet. För att tillsynen ska vara effektiv behöver den vara regelbunden och strukturerad. Tillräckliga personalresurser, kompetensförsörjning och metodutveckling är viktigt. En del i arbetet är att säkerställa att åldersgränser vid försäljning upprätthålls. Att utveckla samverkan ger ökad kompetens och kvalitet i tillsynen.

Samverkan mellan ANDT- och brottsförebyggande arbete

Insatser för att begränsa tillgängligheten till ANDT sammanfaller ofta med insatser inom ett bredare brottsförebyggande arbete. Den har stor betydelse för att öka tryggheten i länet. Bra verktyg är väl förankrade samverkansavtal eller medborgarlöften mellan kommun och polis. Utgångspunkten för dessa bör vara i lokala behov och kartläggningar. När det gäller våldsbrott finns ofta koppling till bruk av alkohol, narkotika och dopning.

Mål	Aktivitet	Ansvarig	Indikator
Säkerställa att kommunens riktlinjer för alkoholtillstånd följs	Tillsyn ska göras 2 ggr/år för de med permanent tillstånd och 1 ggr/år för med begränsat tillstånd	Alkoholhandläggare	Tillsynsrapport
Säkerställa att åldersgräns följs på restauranger och i butiker	I samband med tillsynerna ska kontrollera av åldersgräns göras	Alkoholhandläggare	Tillsynsrapport

2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska

Hälsofrämjande skola som utgår från elevers olika förutsättningar

En trygg och inkluderande skola är betydelsefull för att förebygga och fånga upp problem i ett tidigt skede och skapa en stabil grund för framtiden. Skolan kan genom både sitt kunskaps- och värdegrundsuppdrag bidra till arbetet med ANDT-prevention. Rektorer har ett särskilt ansvar för att integrera ANDT-undervisningen i olika ämnen. Skolor ska erbjudas stöd i att utveckla och integrera ANDT-frågorna i undervisningen. De ska också stödjas till att samverka med föräldrar samt stimuleras till ökade insatser för rök- och tobaksfri skoltid inkluderat rökfria skolgårdar. Elevhälsa är en viktig aktör för dessa insatser. Föräldrar och andra vuxna är nyckelpersoner som kan påverka konsumtionsmönster och senarelägga alkoholdebut hos unga.

Förverkligande av rökfria skolgårdar

Kommunerna ska enligt lag bedriva effektiv tillsyn för att rökförbudet på skolgårdar efterlevs. I detta arbete ska kommunerna ges stöd och vägledning av Länsstyrelsen i samverkan med andra aktörer.

Arbete mot langning av alkohol

En fortsatt viktig insats för att skjuta upp alkoholdebuten är att motverka langning till ungdomar. Arbetet bör fokusera på att synliggöra för föräldrar, andra vuxna och unga vuxna att de kan påverka konsumtionsmönster och senarelägga alkoholdebuten.

Stärka det narkotikaförebyggande arbetet

Av narkotikapreparaten är cannabis den vanligast förekommande. Det är särskilt viktigt att arbeta med ungdomars attityder till ANDT. Föräldrar och professioner som möter barn och unga ska stödjas i narkotikafrågan och ges verktyg.

Utveckla samverkan med idéburna organisationer

Idéburna organisationer har stor betydelse för ANDT-området och kan fylla en viktig funktion både ur ett hälsofrämjande och förebyggande perspektiv. Samverkan med idéburna organisationer har utvecklingspotential och deras insatser inom ANDT-området bör synliggöras på ett tydligare sätt.

Mål	Aktivitet	Ansvarig	Indikator
Erbjuda barn och unga drogfria aktiviteter	Grön sommarlovsfestival	ANDT-samordnare	Antal deltagare på Grön sommarlovsfestival
Erbjuda barn och unga drogfria aktiviteter	Resa till Skara sommarland i anslutning till skolavslutning	ANDT-samordnare	Antal deltagare på Skara sommarland

3. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska

Dopningsförebyggande arbete

Kunskapen om dopning är begränsad men det är dock väl känt att användning av dopningsmedel kan leda till allvarliga fysiska, psykiska och sociala problem. Insatser mot dopning behöver samordnas för att bli mer effektiva. Samverkan sker med fördel mellan kommuner, Region Örebro län, Örebro läns idrottsförbund, polis, Länsstyrelsen och träningsanläggningar.

Tobaksförebyggande arbete

Rökning är en av de mest förebyggbara riskfaktorerna för sjukdom och för tidig död. Vad gäller tobaksförebyggande arbete rekommenderar Världshälsoorganisationen en kombination av åtgärder såsom bland annat information, opinionsbildning, målgruppsanpassad tobaksavvänjning samt rökfria miljöer. Flera kommuner och andra organisationer har genom politiska beslut ställt sig bakom Tobacco Endgame - Rökfritt Sverige 2025. Det är ett opinionsbildningsprojekt som syftar till att få till stånd ett politiskt beslut om ett målår då rökningen ska omfatta mindre än 5 % av befolkningen.

Tidig upptäckt

Skolan har ett ansvar att uppmärksamma barns och ungdomars behov där elevhälsan är en viktig resurs. Även andra instanser ska uppmärksamma och förmedla stöd, som socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis, föreningsliv och andra aktörer.

Mål	Aktivitet	Ansvarig	Indikator
Uppsökande verksamhet i ungdomars miljö	Socialsekreterare på stan vid speciella tillfällen	Områdeschef IFO	Rapport utifrån insatserna
Att i ett tidigt skede upptäcka riskbruk/missbruk	Använda AUDIT och DUDIT	Områdeschef IFO	Alla medarbetare inom IFO är informerade om och använder AUDIT OCH DUDIT
Öka efterlevnaden av tobaksfri arbetstid för socialförvaltningen	Genomgång av policyn vid nyanställningar samt på APT minst 1 ggr/år	Områdeschefer	Områdeschefer rapporterar aktiviteten till förvaltningschef
Gymanläggningar i kommunen ska vara fria från dopningspreparat	Använda arbetsmetoden 100 % ren hårdträning	ANDT-samordnare	Deltagande i regionala nätverksträffar

4. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet

Kvalitetssäkra vården och utveckla vården för ungdomar

Målsättningen är att bidra till att utsatta barn och unga med ANDT-problematik upptäcks så tidigt som möjligt. En fungerande samverkan mellan berörda parter ska eftersträvas. Ungdomar ska få tillgång till rätt stöd med rätt nivå av anpassad behandling.

Samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst samt med andra aktörer för en sammanhållen vård

Vård och stöd till personer med missbruk och beroende är ett gemensamt ansvar för hälso- och sjukvård och kommunen. Ett fortsatt utvecklingsarbete och en väl fungerande samverkan är avgörande för samordnade vård- och stödinsatser av god kvalitet. I vårdkedjan behövs såväl förebyggande insatser som individuell vård och behandlingsinsatser.

Insatser för personer i socialt och hälsomässigt utsatta situationer

Utsatta grupper bör särskilt uppmärksammas. Det kan till exempel vara personer med samsjuklighet, det vill säga både beroendesjukdom, psykisk och fysisk ohälsa. Lättillgängliga arenor för hälsofrämjande och förebyggande arbete behöver utvecklas för personer som samhället har svårt att nå.

Mål	Aktivitet	Ansvarig	Indikator
Medborgare ska ha tillgång till lättillgänglig information kring stöd och behandling	Hemsidan ska kontinuerligt uppdateras med aktuell information	Områdeschef IFO	Se över hemsidan två gånger per år
Erbjuda kunskapsbaserad vård utifrån varje individ	Strukturerad öppenvård och samverkan med andra vårdgivare	Områdeschef IFO	SIP - Samordnad Individuell Plan (antal)

5. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska

Uppmärksamma och erbjuda ändamålsenligt stöd till barn i familjer med missbruk

Det är angeläget att utveckla och sprida kunskap om att uppmärksamma och erbjuda stöd till barn som föds med skador relaterade till ANDT-bruk under graviditet. Det är också av stor vikt att uppmärksamma och erbjuda stöd till barn som växer upp i familjer med missbruk eller annan omsorgssvikt. Det kan bland annat vara våld i koppling till alkohol och narkotika. Barnperspektivet ska genomsyra och tillämpas i arbetet med familjer med psykisk ohälsa och/eller missbruk.

Antalet döda och skadade på grund av våld ska minska

Det alkohol- och drogrelaterade våld som är mest tydligt är det som sker i den offentliga miljön. Samarbete mellan polis, näringsliv och kommunerna kan utvecklas för att säkra att de regler som finns för servering av alkohol följs och för att minska narkotika, exempelvis i krogmiljö. Även vid andra arrangemang som idrottsevenemang och musikfestivaler bör arbetet utvecklas.

Mål	Aktivitet	Ansvarig	Indikator
Erbjuda stöd till missbrukare	Solkraft	Områdeschef IFO	Antal deltagare i Solkrafts verksamhet
Erbjuda stöd till anhöriga	Anhörigutbildning på Solkraft	Områdeschef IFO	Antal deltagare på utbildningar för anhöriga
Erbjuda stöd till barn och unga	Gruppverksamhet via familjecentralen	Enhetschef barn och familj	Antal deltagare i gruppverksamheter